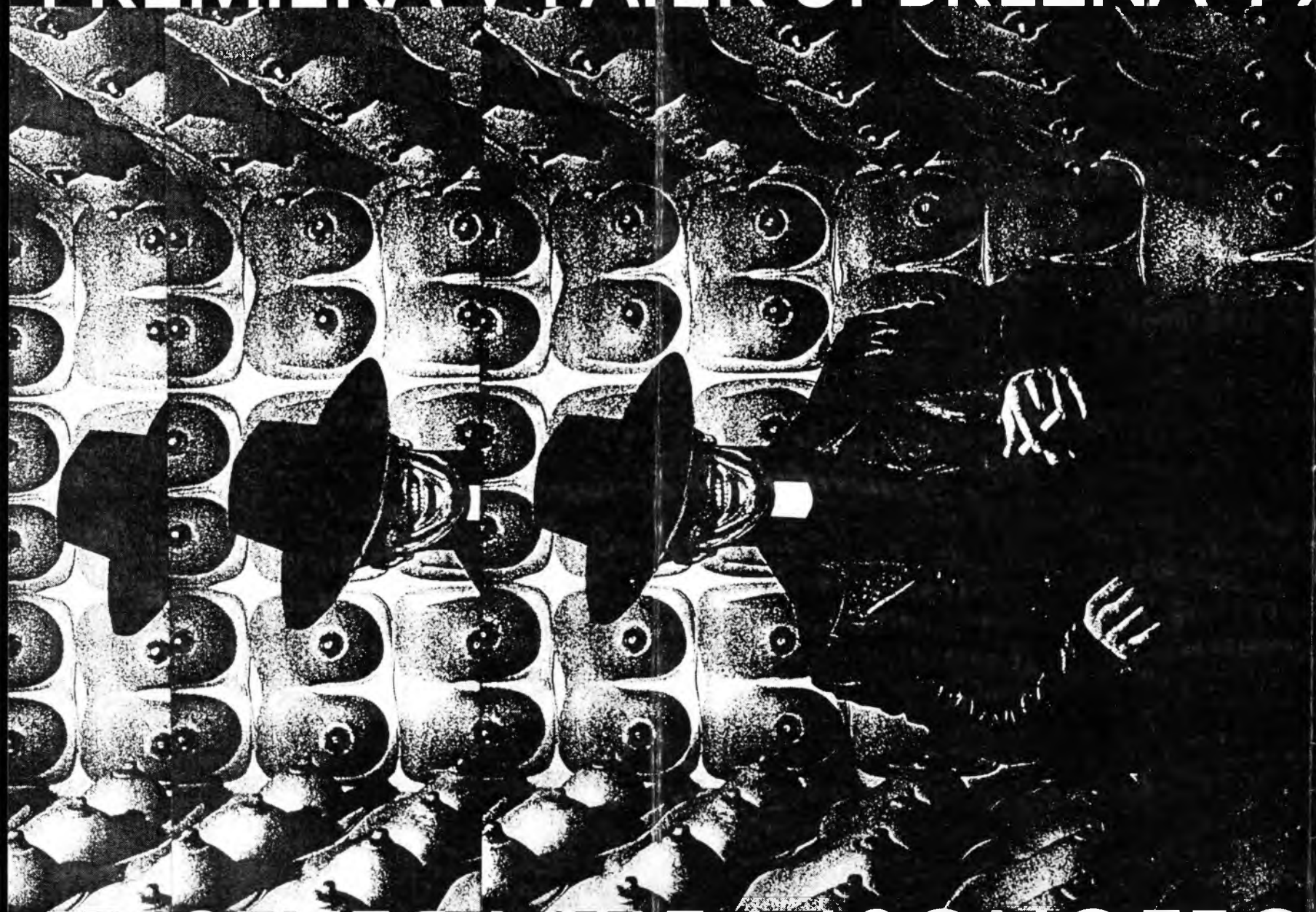

PREMIÉRA V PÁTEK 5. BŘEZNA 1999/19,00 HOD.

MOLIÈRE
TARTUFFE

DIVADELNÍ SPOLEČNOST PETRA BEZRUČE

MOLIERE TARTUFFE

– KOMEDIE O PĚTI DĚJSTVÍCH –

PŘEKLAD: FRANTIŠEK VRBA
REŽIE: JOSEF JANÍK
VÝPRAVA: MARTA ROSZKOPFOVÁ
HUDBA: MILAN BÁCHOREK
DRAMATURGIE: PETRA KOHUTOVÁ

OSOBY A OBSAZENÍ

PANÍ PERNELLOVÁ, MATKA ORGONOVA
ORGON, MANŽEL ELMÍŘIN
ELMÍRA, DRUHÁ MANŽELKA ORGONOVA

DAMIS, ORGONŮV SYN
MARIANA, ORGONOVA DCERA
VALÉR, NÁPADNÍK MARIANIN
KLEANTES, ŠVAGR ORGONŮV
TARTUFFE, SVATOUŠEK
DORINA, KOMORNÁ MARIANINA
PAN LOYAL, SOUDNÍ VYKONAVATEL
KRÁLOVSKÝ ZMOCNĚNĚC

PŘEDSTAVENÍ ŘÍDÍ:
TEXT SLEDUJE:

JARMILA PAULEROVÁ
JIŘINA ČÍŽKOVÁ

ZDENA PRZEBINDOVÁ
KOSTAS ZERDALOGLU
TAMARA HOMOLOVÁ
NEBO ALENA SASÍNOVÁ-POLARCZYK
JIŘÍ ZYGMA J.H.
IVANA UHLÍŘOVÁ
ROMAN HAROK J.H.
DANIEL ZAORAL
NORBERT LICHÝ
MILUŠE HRADSKÁ
MILOSLAV ČÍŽEK
KATEŘINA KREJČÍ

PRVNÍ PREMIÉRA V PÁTEK 5. BŘEZNA 1999 V 19 HODIN
DRUHÁ PREMIÉRA V NEDĚLI 7. BŘEZNA 1999 V 18 HODIN

kostýmy zajistila garderobiérka Jana Lhotská, scénou zajistil vedoucí výroby Jan Barták,
jevištní mistr Roman Koleňák, mistr osvětlení Jiří Kos, mistr zvuku Jakub Matýšek,
vlásky Jarmila Oboráková, rekvizity Soňa Matějková

SPONZOŘI

MEDIÁLNÍM PARTNEREM DSPB, s.r.o.
PRO SEZÓNU 1998-1999 JE
ČESKÝ ROZHLAS OSTRAVA

NOVÁ HUŤ

KVĚTINY NA PREMIÉRU DODÁVÁ
KVĚTINÁŘSTVÍ
„NATAŠA MACHATÁ“
Dr. Matouška 1416, Opatovice

Program vydala Divadelní společnost Petra Bezruče v Ostravě k 5. premiéře sezóny 1998-1999. Umělecký šéf DSPB
Michal Przebinda. Ředitelka DPB Markéta Moštková. Textovou část připravila Petra Kohutová, výtvarně zpracování:
Marta Roszkopfová. Sazba a tisk ARICOM Ostrava. Práva k provozování tohoto díla zastupuje agentura DILIA Praha.

... třikrát o Molierovi...

Dovolte mi, abych zvolil přírovnání, které všichni známe, jeden příklad, pro nás zcela běžný. Zeptejte se mě: Jean-Baptiste, co s námi zamýšlíte? Co budeme hrát? Komedii nebo tragédii? A já vám odpovím v hlubším, širším slova smyslu: Tragédie i komedie jsou, jak už učil Aristoteles, ze stejného materiálu: z myšlenek, z pocitů, z jednání. - Skoro bych byl dodal: stejně jako lidský život. - Táž tematika, táž kompozice, tytéž tvůrčí prostředky mohou vést jak k tragédii, tak ke komedii. Obojí začíná prologem a expozicí, obojí vyžaduje faktorů vzrušení, v obojích je zapotřebí motivů, jež stupňují napětí, motivů, které retardují, i motivů, které vedou k peripetii. Vznikne-li komedie či tragédie, to záleží na řešení konfliktu a je to velmi podstatně ovlivněno životaschopností a charakterem jednajících osob. Neříkejte tedy, že něco řídí slepý osud, dokud můžeme všechno ovlivňovat. Asi chápete, co z toho plyne. Pojedeme do Paříže. Co z toho povstane, nezáleží toliko na okolnostech, na nepříznivých či příznivých událostech, nýbrž tak trochu i na každém z nás. Na to nezapomínejte! Jsme společnost a měli bychom držet dohromady jako nějaká družina spiklenců, neměli bychom se honit za vlastními tužbami, nýbrž neustále rozvažovat, jestli naše počínání prospívá společnosti. Tím žádám samozřejmě nemožné, neboť která mademoiselle kdy odolala pokušení zvýšit si soukromou pletichou své postavení, jež si ještě nedokáže zvýšit hereckým uměním, a který opravdový herec by nebyl zároveň hrdinou i intrikánem? Pojedeme do Paříže!

(Moliere v románu Gerharda W. Menzela „Moliere a jeho komedianti“. 1975)

MOLIERE /-lér/, 15.1.1622 - 17.2.1673, vlastním jménem Jean-Baptiste Poquelin, francouzský dramatik, herec, divadelník. Jako herec a ředitel divadelní společnosti hrál třináct let na francouzském venkově, poté u dvora. Ostře vystupoval proti rétorickému dramatu, od divadelního umění požadoval, aby živě a aktuálně odráželo současnou společnost. Vytvořil velké literární typy: Harpagon v „Lakomci“, pobožňůstkářský pokrytec Tartuffe ve stejnojmenné hře, zklamaný poctivec Alceste v „Misantropovi“. Další komedie: „Směšně preciózky“, „Učené ženy“, „Škola pro ženy“, „Škola pro muže“, „Don Juan“, „Amfytion“, „Měšťák šlechticem“, „Scapinova šibalství“, „Zdravý nemocný“.

(Ilustrovaný encyklopedický slovník. 1989)

Moliere povahou své dramatiky nezapřel, že patřil době začínajícího racionalismu, že svým dílem spolupůsobil francouzský klasicismus. Pracoval systematickou metodou. Vzal si na mušku jistou lidskou vlastnost, obracel ji ze všech stran a přiváděl nositele této vlastnosti do situací, v nichž se v různých podobách neustále vyjevovala. Tak vyrůstají hlavní postavy jeho her ve velké společenské typy předvádějící určitý způsob jednání a chování. Tartuffe představuje pokrytectví, Harpagon z komedie „Lakomec“ reprezentuje chorobnou hamižnost a šetřnost. Tento molierovský typ ovšem prosazuje své cíle v nějakém prostředí. Je součástí společenského mechanismu, s nímž buď souzní nebo se mu vzpírá. Nejde proto jen o zpodobení určitých lidských vlastností, ale také o podmínky, které jim dávají šanci uplatnit se a vyniknout, či je naopak potlačují a likvidují. Moliere přesně, cíleně, metodicky analyzuje některý povahový rys člověka, aby přes něj pronikl k sociálním mechanismům. Tak dospívá k širokým společenským kontextům. To mu vyneslo nepřátelství a strážně - ale také věhlas a velikost, jejíž zásluhou stanul na vrcholu světové dramatiky v žánru komedie.

(Jan Císař: Světovi dramatici.)

... třikrát o „Tartuffovi“...

Slyšíme, jak lkají, slyšíme, jak křičí - ty dobo rozmilá,
jako by celá Paříž určena k zániku byla.
Jakmile básník zvolí si svůj terč, svůj pevný cíl,
kéž by rovněž falešnou hru svatoušek odhalil:
Žalují, litují, že nechce zákon znát,
že se i nebesům zamýšlí vysmívat.
Takové dílo pro ně je jen hrozným spiknutím,
útokem na stát, na Boha, bezbožným hříchem zlým.
Co je jim ale do Boha? Ach, o to nejdel Spíš:
Bojí se Tartuffa, Moliere, ten rozřese je již!

(Nicolas Boileau. 1664)

Pokrytectví je neřest módní a všechny módní neřesti se pokládají za ctnosti. Role zbožného člověka je nejlepší rolí, kterou můžeme hrát a povolání pokrytce má velké výhody. Přetvářka je považována za umění, a proto si jí stále váží, a třebaže ji všichni prohlédnou, nikdo se neodvážá nic proti ní namířat. Všechny ostatní lidské neřesti jsou vydány na milost a nemilost soudu a každý je smí veřejně napadnout. Ale pokrytectví je výsadní neřest, která sama zavírá všem ústa a v klidu se těší úplné beztrestnosti. Přetvářkou se úzce spolčujeme se všemi přívrženci lži. Kdo uráží jednoho z nás, pošve na sebe všechny ostatní a ti, o kterých se ví, že jednají upřímně a jsou opravdu poctiví, se dají vždycky znovu napálit. Sedají důvěřivě na každou vějíčku licoměrníkům a slepě ochraňují taškáře, kteří se jim jen posmívají. Věř mi, znám plno takových, co tímto chytráctvím zastírají hříchy svého mládí: zaštilili se pláštíkem náboženství a pod tímto úctyhodným rouchem jsou těmi nejhoršími darebáky na světě. O jejich úskocích se ví a každý ví, co jsou zač, a přece proto nepoživají mezi lidmi menší vážnosti. Stačí nějaké to sklonění hlavy, nějaký ten bolestný vzdech, dvakrát zakroutit očima a všechno, co dosud prováděli, je hned před celým světem napraveno.

(Moliere: Don Juan. 1665)

Moliere zdaleka nemohl mít v úmyslu uvést na jeviště dokonalou inkarnaci substantiva „svatoušek“, pro jeviště potřeboval silný komický efekt a toho velmi vtipně dosáhl, když pokrytce roli, již u něho má Tartuffe, postavil do protikladu k jeho přirozené povaze. Ten statný a zdravím kypící mládenec se svým znamenitým apetitem i s ostatními stejně dobře vyvinutými smyslovými potřebami nemá nejmenší vloh k zbožnosti, i kdyby šlo jen o zbožnost předstíranou, zpod lív kůže vykukuje neustále oslí kopýtko, svou roli hraje prabídně, absurdně přehrává a při prvním podráždění smyslů ztratí okamžitě nad sebou kontrolu, jeho intriky jsou primitivní a prostoduché a kromě Orgona a jeho matky mu nemůže naletět nikdo ani na okamžít, v hlediště ani na jevišti. Právě že Tartuffe není ztělesněním inteligentního licoměrníka, který se umí ovládat, ale hrubozrný chlapík s prudkými a primitivními choutkami, který se pokusí sehrát slibnou úlohu pobožňůstkáře, ačkoli mu vůbec neseď a je v rozporu s celým jeho vnitřním i vnějším ražením, v tom tedy je ta strhující komičnost.

(Erich Auerbach: Mimesis. Pokrytec. 1968)